

R i k s l ø n n s n e m n d a .

Sak nr. 3/1956

i henhold til provisorisk anordning av 21. august 1956:

Norsk Arbeidsgiverforening og Bergverkenes Landssammenslutning
på den ene side

og

Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsmandsforbund
på den annen side

angående revisjonen i 1956 av tariffavtalen for bergverksindustrien.

Nemndas sammensetning:

Sorenskriver Kai Knudsen, formann

Direktør Reidar Danielsen

Fung. professor Ole Myrvoll

Direktør Trygve Kleppe

Sekretær Thorleif Andresen

Direktør Bjørn Bjørnstad

Forbundsformann A. K. Lien

De to siste er utpekt av partene i tvisten.

Kjennelse av 19. september 1956.

Den 14. september 1956 blei Rikslønnsnemnda i Riksmeglingsmannens møtesal.

Tilstede:

Nemndas medlemmer,

Norsk Arbeidsgiverforening og Bergvervenes Landsorganisasjon møtte ved direktør Egge, Færevik og I. K. F. - S. S. S.

Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsmandforbund møtte ved sekretær Øyvind Larsen og Erling Brøgger.

Færevik la frem en skriftlig fremstilling med forslag og gjorde rede for arbeidsgivernes standpunkt.

Larsen la frem en skriftlig fremstilling med påstand og gjorde rede for arbeidernes krav.

Etter at partenes representanter hadde gjort uttalelse til å uttale seg, ble saken opptatt til avgjørelse av Rikslønnsnemnda.

Etter at Rikslønnsnemnda hadde holdt møter den 14., 15. og 19. september 1956, ble saken

K j e n n e l s e s

Ved provisorisk anordning av 21. august 1956 er det bestemt at tvisten i samband med revisjonen av 1956 av tariffene for bergverksindustrien skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. De tidligere overenskomst var opprettet 13. januar 1954 og ble på den tid oppsagt av forbundet til utløp den 31. august 1956.

Tvisten omfatter 20 bedrifter, som står som medlemmer av N.A.F. og B.V.L. De beskjeftiger om lag 5.000 arbeidere og har et omlag 4.500 medlemmer av forbundet. Utvikling oppgjør og kullgrubene på Svalbard og de bedrifter som er medlemmer av tvisten gjennom A/S Norsk Bergverk.

Forhandlinger om revisjon av overenskomsten ble påbegynt av partene allerede 17. februar, men ble avbrutt i påfølgende resultat av de generelle forhandlinger mellom hovedorganisasjonene om våroppgjøret og revisjonen av Verkstateroverenskomsten. Forhandlingene ble gjenopptatt 11. mai, og den 16. mai nådde partene frem til et forslag, som forhandlingsutvalgene på begge sider ensstemmig anbefalte sine medlemmer å vedta. Forslaget ble

tid forkastet på arbeidernes side, og plassene ble sagt opp til fratredelse den 2. juli. Riksmeglingsmannen la ned forbud mot arbeidsstans og innkalte til meglingsforhandling. Den 3. juli 1956 fremsatte han et meglingsforslag, som inneholdt endel mindre endringer av det tidligere forhandlingsforslag. Meglingsforslaget ble sendt til avstemning, også denne gang med anbefaling fra begge parter forhandlere. Det ble vedtatt av arbeidsgiverne, men påny forkastet av arbeidernes side. Omlag 65 % av forbundets medlemmer avga stemme og av disse stemte 59 % for forkastelse. Landsorganisasjonen godkjente deretter at arbeidsstans kunne inntre fra 21. august. Før stansen inntrådte, besluttet statsmyndighetene at tvisten skulle løses ved lønnsnemnd uten arbeidsstans.

Arbeidsgiverne har for Rikslønnsnemnda fremholdt at Riksmeglingsmannens forslag av 3. juli 1956 bør stadfestes. De har i det vesentlige fremholdt at under forhandlingene og meglingsforhandlingen satte partene alt inn på å nå frem til et resultat som kunne ha utsikt til å bli vedtatt ved avstemning. Arbeidsgiverne tøyd seg derfor så langt som overhodet mulig. Riksmeglingsmannens anbefalte forslag er svært gunstig for arbeiderne sett på bakgrunn av årets tariffoppgjør, bergverksindustriens økonomiske stilling og den kjennsgjerning at gjennomsnittsfortjenesten for bergverksarbeiderne etterhånden er kommet helt på topp. De lavestlønnede grupper har fått betydelige lønnsforbedringer. Dette kommer særlig frem ved at det for mannlige arbeidere over 19 år med 4 års ansettelse i bedriften er fastsatt en garantert minstefortjeneste for tidlønnede timer med kr. 3.85 for fagarbeidere, kr. 3.65 for andre voksne arbeidere og kr. 2.80 for voksne kvinner. Den egne minstelønn i akkord er sløyfet, og de tidligere minstelønnssetninger for tidlønnet arbeid, som nå blir stående som eneste minstelønn, er hevet i overensstemmelse med det vedtatte forslag for jernindustrien. Minstelønnen er hevet med mellom 32 og 41 øre for voksne arbeidere, og som i jernindustrien skal det gis et tillegg på 25 øre til de personlige lønninger for menn og kvinner. Akkordene ble i jernindustrien hevet med 3,5 %, og det gjelder også i bergverksindustrien for de med lavere akkordfortjeneste. For bergverkene har man imidlertid fastsatt et tak, og til gjengjeld herfor - etter arbeidernes eget ønske - et gulv, som er en garantert minstefortjeneste. Det er dessuten foretatt endel endringer av bestemmelsene for skiftarbeid, også av lønsmessig art, og fastsettingen av akkorder er også blitt endret i samsvar med arbeidernes ønske. Det er flere ting i det anbefalte meglingsforslag som man er misfornøyd med på arbeidsgiversiden, men som en konsekvens av sitt

standpunkt påstår de at det stadfestes. Det vises forøvrig til den skriftlige redegjørelse.

Fra arbeidernes side er det fremholdt at når forslaget ble forkastet, skyldtes det misnöye med at tillegget for de timelønnede var for lavt, at der er satt tak for de akkorder som skal ha tillegg med 3,5 % og at pensjonssaken ikke ble bragt nærmere en løsning ved denne tariffrevisjon. De har nedlagt påstand om at minstelønnssatsene skal heves med ytterligere 9 öre for voksne mannlige arbeidere i dagen og med 11 öre under dagen, og for voksne kvinner med 7 öre. De individuelle timelønninger for voksne menn og kvinner påstås hevet med ytterligere 16 öre, og alle akkorder gitt et tillegg på 3,5 %. Overenskomsten påstås gjort gjeldende fra den tidligere overenskomsts utløpstid, 1.april 1956. Det vises ellers til påstandsskriftet.

Om pensjonssaken uttaler forbundet:

Spørsmålet om å innføre pensjon for gruvearbeiderne er nå såvidt gammelt at det må være modent for en løsning.

I 1952, ved tarifforhandlingene, ble der enighet om en protokolltilførsel i likhet med den som er tatt med i meglingsforslaget i år, uten at saken er kommet nærmere en løsning.

Ved 2 bedrifter, som staten eier, er det innført pensjonsordning bygget på samme ordning som for statens arbeidere.

Et par andre bedrifter har også bra ordninger, men det store flertall har ordninger som liten eller ingen trygghet kan by gruvearbeideren når han, i mange tilfelle i forholdsvis ung alder, må slutte sitt arbeid.

Forbundet har derfor på det alvorligste forlangt at saken blir løst i kommende tariffperiode, og at alle gruvearbeidere får samme ordning som den som er innført ved Stord og Fosdalen.

Forbundet er oppmerksom på at det kan by på problemer for mindre bedrifter som det kan være vanskelig for økonomisk, men her mener det at også staten bør hjelpe til.

Forbundet peker ellers på at Bergverkskomiteen av 1951 i sin innstilling peker på betydningen av at pensjonsspørsmålet blir løst snarest, og om nødvendig bør de enkelte bergverk og staten samarbeide for å nå frem til en tilfredsstillende ordning.

Forbundet har påstått at det innføres en bestemmelse

Rikslønnsnemnda vil bemerke:

Revisjonen av bergverksoverenskomsten er et ledd i den omfattende tariffrevisjon for vârfagene, og må følge de hovedlinjer som er fulgt ved tariffoppgjøret ellers.

Landsorganisasjonen fremholdt i sitt opplegg til årets tariffrevisjon, etter representantskapsmøtet den 16. januar i år, at det i første rekke måtte tas hensyn til de lavestlønnede industrier og til de lavtlønnede grupper innenfor den enkelte industri. Også N.A.F.s Centralstyre var inne på nødvendigheten av å regulere visse lavtlønnsgrupper.

Noe senere gjorde Regjeringen kjent at subsidiene måtte reduseres, og at man under lønnsoppgjøret måtte innstille seg på en stigning av levekostnadsindeksen til 150 poeng. Finansministeren fremholdt at om indeksen skulle holdes på dette nivå, måtte lønnsoppgjøret gjennomsnittlig ikke gi mere enn ca. 20 öre i timen i tillegg. Arbeidslivets organisasjoner har, for å motvirke en inflasjonsartet utvikling, søkt å holde seg innenfor den ramme som ble angitt fra statsmyndighetenes side. Ved at de lavtlønnede fag og lavtlønnede grupper innen de enkelte industrier fikk større lønnstillegg enn det forutsatte gjennomsnitt, måtte de bedre lønnede få mindre tillegg.

Nemnda mener at Riksmeglingsmannens forslag for bergverksindustrien følger de linjer som er trukket opp ved årets tariffrevisjon. Forslaget er blitt til etter at det var ført inngående forhandlinger mellom partene. Det ble under forhandlingene gjort gjensidige innrømmelser for å nå frem til et forslag, som kunne ha utsikt til å bli vedtatt ved avstemning. Ved den etterfølgende megling ble det fra arbeidsgivernes side gjort ytterligere innrømmelser, hvoretter også meglingsforslaget fikk partenes enstemmige tilslutning. Det er gjort en rekke endringer i den tidligere overenskomst, og de er blitt vurdert i nøye sammenheng fra begge sider.

Nemnda mener at man under disse forhold må være varsom med å foreta endringer i Riksmeglingsmannens forslag. Den har ikke funnet at det er kommet frem nye opplysninger som ikke har vært med i den tidligere vurdering av forslaget. Den har nøye overveiet de forhold som ligger til grunn for at det ble forkastet. Etter partenes redegjørelser for nemnda, har den fått inntrykk av at det blant medlemmene på begge sider har gjort seg noen misforståelse gjeldende om hvilke lønnsforbedringer for-

slaget innebærer, og den antar at en slik misforståelse har hatt innflytelse på avstemningsresultatet. Det gjelder særlig det tillegg på 25 øre i timer som skal gis alle som arbeider på timelønn, også om det ytes tonnøre eller andre særlige tillegg ved siden av timelønnen, medmindre det kan være et slikt tillegg som allerede er ansett som fortjeneste er å anse som lønnsdel.

Nemnda viser til at når det gjelder timelønningen, innebærer forslaget for bergverkene like store tillegg som når det gjelder minstelønnen og de personlige lønninger som f.eks. etter Verkstedsoverenskomsten. Ved bergverkene er de timelønnede noe gunstigere stillet enn i jernindustrien ved at der er fastsatt en minstefortjeneste etter 4 år og ved at man ikke har den lavere minstelønnssats for det første året.

Det er forståelig at de som har hatt en minstefortjeneste på mere enn kr. 5.- i dagen og kr. 6.- under dagen er misfornøyd med at ikke alle akkorder er blitt hevet med 3,5 % som i jernindustrien. Nemnda peker imidlertid på at når disse akkorder er foreslått prolongert, henger det sammen med at alle som har arbeidet i 4 år ved bedriften blir sikret en garantert minstefortjeneste på tid, som ligger adskillig høyere enn arbeidernes minstelønnssatser. Dette forhold mellom et "gulv" og et "tak" ble nøye vurdert under forhandlingene, og i Riksmeglingsmannens forslag for bergverkene ligger grensen for de akkorder som skal ha tillegget på 3,5 % litt høyere enn i en del andre fag som er revidert i år.

Det er fra forbundets side blitt foreslått at de tak som er satt for prosenttillegget til de gjeldende akkorder, er blitt oppfattet som en akkordbegrensning. Nemnda peker på at forslaget ikke inneholder noen slik begrensning av lønnsdel til tjenesten.

Pensjonsspørsmålet. I Riksmeglingsmannens forslag er det inntatt en ny protokolltilførsel hvoretter "Spørsmålet om pensjonsordninger ved bergverkene drøftes i tariffoppgjøret, idet partene da utveksler opplysninger om de undersøkelser som hittil har foretatt på området."

Spørsmålet om pensjon for arbeiderne ved bergverkene ble behandlet av Bergverkskomiteén, som Industridepartementet oppnevnte i 1951. I komiteéns ensstemmige innstilling av 5. mars 1955 uttales det, s. 35:

"Det er berøtt at de undersøkelser som er foretatt på området er

söker å löse pensjonsspörsmålet for arbeiderne. Tre av de bedrifter som staten er interessert i, har opprettet pensjonsordninger, basert på grunnsatsene i pensjonstrygden for statens arbeidere, og noen selskaper har avsatt midler til dette. Gjennomføringen av pensjonsordninger har imidlertid vært vanskeliggjort av behovsprøvinger i alderstrygden. Såvidt forståes vil behovsprøvingen nå bli tatt opp til revisjon, og bedriftspensjoneringen vil - om prøvingen oppheves - bli lettere å ordne enn hittil. Komitèen fremhever at det er av den største betydning at pensjonsspørsmålet snarest kan bli løst. Om nødvendig bør de enkelte bergverk og staten samarbeide for å komme fram til en tilfredsstillende ordning."

Bergverkenes Landssammenslutning har for Rikslønnsnemnda opplyst at de fleste bergverk har en eller annen form for pensjon, men der er enkelte som ennå ikke har hatt økonomisk mulighet for å tilfredsstille sine arbeidere på dette punkt.

Nemnda slutter seg helt ut til den uttalelse som er gjengitt fra Bergverkskomitèens innstilling. Den finner imidlertid at det er umulig for den å løse pensjonssaken for samtlige arbeidere ved bergverkene i forbindelse med årets tariffrevisjon. Spørsmålet er så omfattende, og de økonomiske ytelser det er spørsmål om for de enkelte bedrifter er av så vidtgående karakter, at det må drøftes nærmere mellom partene.

Under saksbehandlingen for Rikslønnsnemnda henstillet formannen til partene å komme sammen for å undersøke mulighetene av en klargjøring av de bestemmelser i forslaget som har vært gjenstand for misforståelser.

Partene etterkom formannens henstilling og i møtet den 18. september d.å. ble det satt opp en protokoll sålydende:

Ar 1956 den 13. september
holdtes forhandlingsmøte i anledning av
om forståelsen av Riksmeglingsmannens for-
slag for bergverkene, datert 3. juli d.å.

Tilstede:

For L.O.	D'herrer Mentzen og Andresen.
" Norsk Arbeidsmands- forbund :	D'herrer Lien og Øystein Larsen.
" N.A.F. :	D'herrer Kleppe og Paasche.
" B.V.L. :	Herr Björnstad.

Mötet var sammenkalt for å klarlegge enkelte punkter i Riksmeglingsmannens forslag som det hadde vært tvil om :

§ 6 - A I - II - III og B I - II - III.

I punkt A I er det fastslått at alle individuelle time-
lønninger for voksne menn og kvinner skal forhøyes med 25 %.

Dette gjelder også om arbeiderne ved siden av sin time-
lønn har tonnøre (II), dog med den begrensning at hvis time-
lønnen pluss tonnøre tilsammen har gitt en fortjeneste som
nærmest må sammenlignes med akkord, skal reguleringen fore-
tas overensstemmende med B II. Det er den samlede fortjeneste
(timelønn pluss tonnøre, eventuelt produksjonspremie) som i
slike tilfelle skal reguleres med 3,5% begrenset oppad til de
fastsatte "tak".

B I og II.

Det er de idag gjeldende akkorder som skal reguleres
slik som foreskrevet i I og II. Reguleringen er å oppfatte
som en engangsoperasjon. Hvis disse akkorder saledes senere
gir en fortjeneste som ligger over "takene", skal denne ikke
begrenses.

Bestemmelsen i B I og II har heller ingen betydning når
det gjelder fremtidig akkordsetting. Det er m.a.o. ingen for-
utsetning at fortjenesten ved slike akkorder skal begrenses
av noe "tak".

Ad pensjonsspørsmålet.

Arbeidsgiverne kunne meddele at de ville innkalle en re-
presentant for samtlige bedrifter til diskusjon om pensjons-
spørsmålet den 24. oktober.

Forbundets representanter erklærte at de var rede til å
møte B.V.L.s representanter denne dag.

Trygve Kleppe (sign.)
Björn R. Paasche (sign.)

Thorleif Andresen (sign.)
A.K. Lien (sign.)

Etter dette, og under henvisning til den begrunnelse som er gitt foran, finner Rikslønnsnemnda ensstemmig at Riksmeglingsmannens forslag av 3. juli 1956 må stadfestes.

S l u t n i n g :

Riksmeglingsmannens forslag av 3. juli 1956 til ny tariffavtale mellom

Norsk Arbeidsgiverforening, Bergverkernes Landssammenslutning og de i disse foreninger stående bedrifter

på den ene side og

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsmandsforbund

på den annen side

stadfestes:

Oslo, den 19. september 1956.

Kai Knudsen (s.)

Reidar Danielsen (s.)

Ole Myrvoll (s.)

Trygve Kleppe (s.)

Thorleif Andresen.(s.)